

1819, og at disse Bestemmelser bleve strengt overholdte overfor dem. Deraf vilde Følgen være, at ingen Bondegaard kunde blive stort mindre end 4 Tdr. Hartkorn, og Bøndergaardene vilde altsaa blive vedligeholdte i en passende Størrelse, selv om Godseierne alle Steder vilde gaa saa vidt at tage alt det overflødende Hartkorn fra, hvilket naturligtvis aldrig vilde blive Tilfældet. Et saadant Forslag havde jeg stillet til 2den Behandling; men det blev ikke vedtaget, og den ærede Minister har troet at maatte gaa videre, har troet her at maatte indføre en Undtagelsesbestemmelse for Godseierne. Nogen Bestemmelse, der gaar i den Retning, specielt at indføre en Undtagelse for Besiddere af Fæstegods fremfor Besiddere af enhver anden Bondegaard, naar Undtagelsen ikke er begrundet i selve Fæstetvængen, vilde jeg aldrig være med til at stemme for. Dette er tillige min Grund, hvorfor jeg ikke har kunnet tiltræde Forslaget under Nr. 3, som jo iøvrigt i og for sig er et meget uskyldigt Forslag. Jeg skal nu omtale et Forslag af den ærede Minister til § 6 under Nr. 14. Ogsaa der maa jeg bede den ærede Formand tillade mig at oplæse et Par Ord af den ærede Ministers Foredrag ved 1ste Behandling af denne Sag. Der siger han om den Bestemmelse, som da var indført i det os forelagte Lovforslag, at Retten til at udtage den 10de Gaard skulde ophæves: „Denne Bestemmelse kan jeg aldeles ikke modtage, og det netop fordi jeg er enig med den ærede Forslagsstiller i, at det, vi skulle stræbe hen til, er at faa Fæstegodset afveien, og det gennem Handler til de nuværende Besiddere og deres Familier“, og senere siger Ministeren: „Det gaar ikke an, efterat have vedtaget en saadan Lov som den af 19de Februar 1861, der skal søge at dele Parterne imellem, saa bag efter ved en anden Lov at affære, hvad der var til Gode for den ene Part, men lade det blive tilbage og udvide det, som var til Byrde; dette kan jeg ikke kalde billigt.“ Nu er imidlertid den ærede Minister dog alligevel

gaaet ind derpaa, om han end har udfødt Fråtagelsen af denne Ret til at inddrage den 10de Gaard til Aaret 1890. Den ærede Minister er vel her gaaet ud fra, da Retten er givet i 1861, at det kunde være tilstrækkeligt, at den tilstaaes i 30 Aar. Jeg maa imidlertid henholde mig til, hvad vi have hørt af den ærede Minister idag. Han sagde, at i intet Tilfælde kan man vente, at der kan foreligge en saadan Erfaring om denne Rets Virksomhed til at fremme Selveiendom, førend den dog har virket ialtsald gjennem en Menneskealder; men kan man ikke førend den Tid, før 1890, danne sig noget fuldstændigt Begreb om, hvilken Virkning denne Ret vil have, saa vil det ogsaa være urigtigt nu i 1871 at tage nogen Bestemmelse om denne Rets Ophævelse i 1890.

Briegendahl: Jeg kan dog ikke være ganske enig med den sidste ærede Taler i hans Opfattelse af Vædringsforslaget Nr. 14, som han nu nys omtalte. Jeg tror ikke, det er rigtigt at sige, at denne Ret, der er bleven givet Godseieren ved Loven af 1861 til at kunne, naar han folgte, inddrage den 10de Gaard, er noget Bederlag for de Indskrænkninger, der iøvrigt ved fremtidig Dortsæstning bleve paalagte Godseieren ved Loven af 1861, og derfor tror jeg, at man kan meget godt og med fuld Føie, uden at begaa den fjerneste Grad af Retskrænkelse, efter et vist Tidsrums Forløb sige, at denne Ret til at inddrage den 10de Gaard skal ophøre til et vist givet Tidspunkt. Man kan vel sige: Den blev givet som Opmuntring til at sælge; men naar man saaledes vil betragte den som en Handel eller som et Bederlag, der er givet for noget Andet, saa er Følgen deraf kun, at man maa være sig bevidst, at, naar man tror derved at have givet en Opmuntring til at sælge, kan Ophævelsen af denne Opmuntring til et vist givet Tidspunkt mulig medføre, at der ikke efter dette Tidspunkt vil være den Tilbøielighed til at sælge, som man forudsatte, dersom Retten ved